

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Aruba,
t.a.v. de minister belast met
wetgevingsaangelegenheden
L.G. Smith Blvd. 76
Alhier

Uw brief: 9 maart 2026
Uw kenmerk: LV-25/0010
Datum: 24 april 2026
Kenmerk: RvA 13-26

Onderwerp: Voorstel voor een Rijkswet houdende regels met betrekking tot het bereiken van houdbare overheidsfinanciën door het land Aruba (Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba)

Naar aanleiding van bijgaand aan de Raad ter advies toegezonden voorstel voor een Rijkswet houdende regels met betrekking tot de het bereiken van houdbare overheidsfinanciën door het land Aruba (Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba), moge de Raad Uwe Excellentie het volgende berichten.

1. Tijdstip van aanbidding

1.1 Nadat Aruba en Nederland op 23 januari 2026 de inhoud van dit voorstel tot Rijkswet bestuurlijk waren overeengekomen, zou het voorstel op 27 februari 2026 in de Rijksministerraad (hierna: RMR) behandeld worden. De behandeling werd uitgesteld naar 6 maart 2026. In de aanbiedingsbrief stelt de minister belast met wetgevingsaangelegenheden, dat het met het oog op de standpuntbepaling door de regering noodzakelijk is de Raad te horen. Deze aanbiedingsbrief was echter gedateerd op 5 maart 2026 en werd op 9 maart 2026 door de Raad ontvangen, waardoor er dus effectief geen tijd meer was om voor de behandeling in de RMR de regering van advies te voorzien over dit voorstel van Rijkswet. Hierdoor kon het advies van de Raad niet worden betrokken bij de instructie aan de Gevolmachtigd Minister ten behoeve van de standpuntbepaling in de RMR van 6 maart 2026. Dit wordt met name betreurd, omdat dan op dat moment in de procedure al rekening had kunnen worden gehouden met de zwaarwegende bezwaren van de Raad tegen artikel 38 van het voorstel, waar verder in dit advies op in wordt gegaan.

1.2 Op grond van artikel IV.1, eerste lid, onderdeel c, van de Staatsregeling van Aruba (hierna: de Staatsregeling) wordt de Raad in principe gehoord over ontwerpen van Rijkswetten en van algemene maatregelen van Rijksbestuur. Het blijft echter onduidelijk op welk moment in de procedure voor de totstandbrenging van Rijkswetgeving de Raad moet worden gehoord. Het spreekt vanzelf, dat dat moment

zodanig moet worden gekozen dat de Raad voldoende tijd wordt gegund om de voorstellen te beoordelen en de regering daarover tijdig kan adviseren. De huidige inrichting van de procedure voor de totstandkoming van Rijkswetgeving brengt echter met zich dat de toegevoegde waarde van adviezen van de Raden van Advies (mede gezien het tijdstip waarop doorgaans advies wordt verzocht) beperkt is. Dit doet af aan de taak en rol die de Raden van Advies ook in dit proces zouden moeten vervullen. De Raad wijst daarom nogmaals op het belang van het vastleggen van duidelijke procedureregels inzake de totstandkoming van (consensus)Rijkswetgeving en de rol die de Raden van Advies daarbij vervullen.¹

2. Traject totstandkoming voorstel van Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba

2.1 Vanaf 2015 adviseert het College Aruba financieel toezicht (hierna: CAft) over de ontwerp-Landsbegrotingen en de wijzigingen daarvan. Daarnaast beoordeelt het CAft of de vastgestelde begroting(swijziging)en voldoen aan de normen zoals die voor de jaren tot en met 2018 waren opgenomen in artikel 14, tweede en derde lid, van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (AB 2015 no. 39) (hierna: LAft). Voor de jaren 2019-2021 werden de normen vastgelegd in het Samenwerkingsprotocol Aruba Nederland 2019-2021 van 22 november 2018 inzake de inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba (hierna: protocol). In dit protocol zijn de begrotingsnormen opgenomen voor de jaren 2019, 2020 en 2021, aangevuld met afspraken over onder meer de verlaging van de schuldquote, de nominale daling van de personeelkosten, de aanwending van meevallers en de toepassing van compensatieregels.²

2.2 Toen de COVID-19 pandemie uitbrak, ontstond in Aruba een financiële en economische crisis die Aruba niet zelfstandig het hoofd kon bieden. Met door Nederland verstrekte leningen kon worden voorzien in de liquiditeitsbehoefte van de Arubaanse regering en werd de noodzakelijke financiële steun aan het bedrijfsleven en huishoudens verleend. Aan de verstrekking door Nederland van verdere liquiditeitssteun werden echter voorwaarden verbonden, gericht op structurele economische, financiële, sociale en institutionele hervormingen met als doel de Arubaanse economie en de samenleving weerbaar en veerkrachtig te maken. Een van die voorwaarden was dat het financieel

---

¹ Zie ook het advies van de Raad inzake een ambtelijk conceptvoorstel voor een Rijkswet, houdende regels omtrent de instelling van het Caribisch orgaan voor hervorming en herstel in Aruba (Rijkswet Caribisch orgaan voor hervorming en herstel Aruba) d.d. 14 oktober 2020, kenmerk RvA 108-20, waarin de Raad dit ook al opmerkte en daarbij verwees naar artikel 2, onderdeel d, van de Onderlinge regeling Ambtelijk Wetgevingsoverleg Koninkrijksrelaties en het Koninkrijksradenoverleg, waar deze problematiek eveneens meermaals is besproken.

² Toelichting, p. 1.

toezicht zoals dat door het CAft werd uitgevoerd bij Rijkswet (gebaseerd op artikel 38, tweede lid, van het Statuut) zou worden vastgelegd.

Dit leidde tot de nodige discussies tussen Nederland en Aruba. Terwijl aan de ene kant het belang van een weerbaardere en veerkrachtige samenleving door beide partijen onderkend werd, kon men elkaar niet vinden in de manier waarop dit bewerkstelligd kon worden. Bij het bepalen van de beleidsacties die nodig zijn om de kwetsbaarheid voor externe schokken te verminderen spitste de discussie zich toe op de autonome positie van Aruba in het Koninkrijk en een (mogelijke) aantasting daarvan door financieel toezicht van Koninkrijkswege.

2.3 In de tussentijd kwamen de regeringen van Aruba en Nederland op 20 januari 2022 overeen om de looptijd van het protocol met twee jaar te verlengen tot 31 december 2023 of tot het moment dat de Rijkswet Aruba financieel toezicht (hierna: RAft) in werking zou treden.³ Toen de looptijd van het protocol bijna verstreken was en de RAft nog niet tot stand was gebracht, bood de regering half juli 2023 een wijziging van de LAft aan de Staten aan. Daarin waren begrotingsnormen opgenomen, die grotendeels overeenkwamen met de begrotingsnormen, zoals deze in de RAft zouden worden opgenomen. Tijdens een openbare vergadering van de Staten waarin de Minister-President de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen met Nederland over de afbetaling van de COVID-schulden toelichtte, bleek echter dat onder de Statenleden onvoldoende draagvlak bestond voor de RAft. Wel gingen de Staten akkoord met de voorgestelde begrotingsnormen, want de ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de LAft werd, weliswaar op de valreep, unaniem door de Staten aangenomen.⁴

2.4 Naar aanleiding van het gevoel van de Staten en de kritische opmerkingen op het voorstel-RAft van de Raad van State van het Koninkrijk en de Raad kwam aan dit voorstel de consensus te ontvallen. Nadat op 4 juni 2024 het Bestuurlijk Akkoord Aruba-Nederland Rijkswet houdbare overheidsfinanciën (hierna: Bestuurlijk Akkoord) was gesloten werd het voorstel-RAft ingetrokken en is het huidige voorstel tot Rijkswet houdbare overheidsfinanciën Aruba (hierna: Rijkswet) tot stand gebracht. Dit voorstel is gezamenlijk opgesteld door vertegenwoordigers uit beide landen.⁵

---

³ Zie Kamerbrief betreffende de besluitvorming Rijksministerraad d.d. 4 februari inzake afwijken begrotingsnormen en afbouw salariskorting en verlenging Protocol Aruba-Nederland, d.d. 17 februari 2022, kenmerk 2022-0000072813.

⁴ Zie het Jaarverslag 2023 van de Raad, p. 9: Het voorstel werd op 18 december 2023 aangenomen, zodat de beoogde inwerkingtreding van 1 januari 2024 werd gehaald.

⁵ Toelichting, p. 5.

3. Het belang van financieel toezicht

3.1 Het belang van houdbare overheidsfinanciën en deugdelijk ingericht financieel toezicht wordt zowel door de regering als de Raad onderschreven. Zo gaf de regering in de toelichting op de hierboven genoemde wijziging van de LAft aan het van groot belang te achten dat het externe begrotingstoezicht gewaarborgd blijft en dat wordt voorzien in een adequate, formeel wettelijke, grondslag. Dat het externe begrotingstoezicht een positief effect heeft op de internationale financiële reputatie van Aruba, speelt daarbij volgens die toelichting ook een rol. Dit is van belang omdat Aruba deels afhankelijk is van de internationale kapitaalmarkt voor het aantrekken van leningen.⁶

Ook de Raad heeft meermaals gewezen op de noodzaak om te komen tot houdbare overheidsfinanciën en dat het financieel toezicht op de overheidsfinanciën en het financieel beheer ook hierbij een essentiële rol speelt.⁷ Er zijn de afgelopen jaren grote stappen gemaakt. Zo werden de wetsontwerpen voor een Landsbegroting de afgelopen jaren tijdig aan de Staten aangeboden, werd aan de begrotingsnormen voldaan en lijkt Aruba op weg om de overeengekomen schuldquote tijdig te behalen.

3.2 De komende jaren zal nog een substantieel deel van de middelen van het Land aangewend moeten worden om de rentelasten te betalen en zullen bestaande leningen afgelost dan wel geherfinancierd moeten worden, waaronder de door Nederland verstrekte liquiditeitssteun (COVID-leningen). Het belang van het regelen van het financiële toezicht op de overheidsfinanciën van Aruba doet zich ook hier gelden.

Het uitblijven van overeenstemming tussen Aruba en Nederland over de wijze waarop het financieel toezicht in Aruba vorm moet worden gegeven, heeft immers tot gevolg dat de herfinanciering van de COVID-leningen door Nederland tegen een hoger rentetarief plaatsvond dan een tarief dat bij overeenstemming tussen de landen gehanteerd zou zijn. Het gaat hierbij om forse bedragen. De Raad heeft al eens berekend dat door het gebruik kunnen maken van een lager rentetarief in totaal - over een periode van 20 jaar - meer dan Afl. 300 miljoen aan rente bespaard zal kunnen worden, vergeleken met de situatie dat geen gebruik kan worden gemaakt van het

---

⁶ Zie het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht (opname nieuwe begrotingsnormen), d.d. 16 augustus 2023, kenmerk RvA 45-23.

⁷ Zie bijvoorbeeld het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening houdende wijziging van de Landsverordening Aruba Tijdelijk Financieel Toezicht (opname nieuwe begrotingsnormen), d.d. 16 augustus 2023, kenmerk RvA 45-23 en het advies van de Raad inzake het voorstel van Rijkswet houdende regels voor het financieel toezicht op Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht), d.d. 10 maart 2021, kenmerk RvA 03-21.

gunstige rentetarief.⁸ Daarbij werd ook al opgemerkt dat de middelen die aangewend moeten worden om deze hogere rentelasten te kunnen betalen, zowel op de korte als op de lange termijn, niet ingezet kunnen worden voor noodzakelijke en gewenste investeringen in bijvoorbeeld het onderwijs, de (ouderen)zorg, infrastructuur en de diversificatie van de economie.

4. De gekozen wettelijke inrichting van het financieel toezicht

4.1 Het financieel toezicht op de overheidsfinanciën zoals dat sinds september 2015 geldt op basis van de LAft en de twee hiervoor genoemde protocollen⁹, wordt nu in dit voorstel geregeld en daarmee dus gecontinueerd. Daarnaast is aan de Raad een ontwerp-landsverordening ter advisering voorgelegd, waarin financieel toezicht door onafhankelijke lokale organen wordt geregeld op het moment dat de voorliggende Rijkswet komt te vervallen. Omdat 's Lands financiën een (autonome) landsaangelegenheid zijn, wordt met de Rijkswet een tijdelijke regeling beoogd die komt te vervallen op het moment dat Aruba hiertoe een verzoek indient, waarbij blijkt wordt gegeven dat Aruba voor de drie achtereenvolgende jaren voorafgaand aan dat verzoek heeft voldaan aan het daarvoor opgestelde toetsingskader. De Raad heeft niet alleen het voorstel tot Rijkswet, maar ook de ontwerp-landsverordening bij zijn toetsing betrokken.

4.2 Het is de bedoeling dat de Rijkswet en de ontwerp-landsverordening Waarborging Houdbare overheidsfinanciën Aruba (hierna: LWHO) gelijktijdig in werking zullen treden.¹⁰ Naast de vereiste bestuurlijke consensus is ook voldoende draagvlak in de Staten voor een dergelijke hybride constructie, een Rijkswet in samenhang met een landsverordening noodzakelijk. Het een kan immers niet zonder het ander. Zou de Rijkswet in deze vorm worden aangenomen, maar de LWHO niet, dan komt de wettelijke kwantificering van de begrotingsnormen niet tot stand. Dan kan niet aan die normen worden getoetst met als gevolg dat de Rijkswet geen effectieve werking zal hebben en het beoogde doel buiten bereik komt.

De inbreng van de Staten tijdens de totstandkoming van de Rijkswet is beperkt, maar als de Staten niet instemmen met de LWHO, zou de inwerkingtreding van de Rijkswet in ieder geval vertraagd kunnen worden. Dezelfde problematiek doet zich voor

---

⁸ Zie het advies van de Raad inzake de ontwerp-landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2025 (Landsbegroting 2025), d.d. 31 juli 2024, kenmerk RvA 44-24.

⁹ Protocol van 2 mei 2015 tussen Aruba en Nederland en het Protocol Aruba Nederland van 2019-2021 'Inkadering van het pad richting solide transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba' van 22 november 2018.

¹⁰ Toelichting, p. 1.

als gedurende de looptijd van de Rijkswet de inhoud van de normen aangepast zou moeten worden. Onenigheid over de inhoud van de normen zou de werking van de Rijkswet en daarmee het financieel toezicht kunnen ondermijnen.

Op grond van het voorgaande adviseert de Raad dan ook om ook de kwantificering van de begrotingsnormen vast te leggen in de Rijkswet. Deze normen zijn door Nederland en Aruba gezamenlijk vastgesteld op basis van een advies van het Internationaal Monetair Fonds (hierna: IMF).¹¹ Hierover bestaat dus al overeenstemming tussen Nederland en Aruba. Als de situatie daartoe aanleiding geeft kunnen deze normen, nadat daarover eventueel opnieuw is geadviseerd door het IMF en tussen de landen overeenstemming is bereikt, aangepast worden via een algemene maatregel van Rijksbestuur. Deze procedure zou in de Rijkswet kunnen worden opgenomen. Door ook het overeenstemmingsvereiste te codificeren wordt gewaarborgd dat Aruba optimale invloed behoudt op de kwantificering van de begrotingsnormen.

4.3 Het lijkt niet heel waarschijnlijk dat de LWHO zonder slag of stoot tot stand zal komen. Dit blijkt onder meer uit de discussie die is ontstaan ten aanzien van het voorgestelde artikel 38 van de Rijkswet, waarin wordt bepaald dat de regering van Aruba geen ontwerp voor een landsverordening tot wijziging of intrekking van de LWHO aan de Staten aanbiedt, dan wel een ontwerp voor een zodanige landsverordening bekrachtigt, zonder de voorafgaande instemming van de RMR. In artikel 7.2 van de LWHO is eenzelfde bepaling opgenomen.

Deze bepalingen vloeien voort uit de afspraak die gemaakt is in het Bestuurlijk Akkoord. Daarin werd overeengekomen dat nationale regelgeving die betrekking heeft op het begrotingsbeleid, het financieel beheer of het financieel toezicht alleen met instemming van de RMR kan worden vastgesteld of gewijzigd. In de Rijkswet en de LWHO is deze inperking beperkt tot de vaststelling of wijziging van de LWHO.

Volgens de toelichting wordt met deze bepaling enkel een nadere invulling bewerkstelligd van de wijze waarop de wetgever haar bevoegdheden in het kader van de totstandkoming van de begroting invult.¹² Dit is niet juist. Het voorgestelde artikel 38 van de Rijkswet zie toe op wijziging of intrekking van de LWHO, maar regelt niets over de totstandkoming van de Landsbegroting.

Met deze bepaling wordt een beperking aangebracht op de autonome bevoegdheid van de regering en de Staten om de LWHO tot stand te brengen, dan wel te wijzigen. Deze beperking van de wetgevende bevoegdheid is echter in strijd met hetgeen bepaald is in hoofdstuk V van de Staatsregeling van Aruba. In de Staatsregeling

---

¹¹ Toelichting, p. 5.

¹² Toelichting, p. 12.

wordt ten eerste in artikel V.1 bepaald dat wetten door de regering en de Staten gezamenlijk worden vastgesteld. Verder is bepaald dat de regering ontwerp-landsverordeningen ter goedkeuring bij de Staten indient¹³ en dat de bekrachtiging van ontwerp-landsverordeningen door de regering na verkregen goedkeuring of op voordracht van de Staten geschiedt.¹⁴ In de Staatsregeling is geen mogelijkheid opgenomen om deze bepalingen te beperken of daarvan af te wijken.

De regering heeft dan ook niet de bevoegdheid om beperkende voorwaarden te stellen aan de indiening en bekrachtiging van landsverordeningen, die een afwijking inhouden van de betreffende bepalingen in de Staatsregeling. Van de bevoegdheid van Landsorganen tot goedkeuring dan wel bekrachtiging van landsverordeningen kan immers op grond van het nemo-plus-beginsel geen afstand worden gedaan. Zowel de betreffende passage uit het bestuurlijk akkoord als artikel 38 van de Rijkswet en artikel 7.2 van de LWHO zijn daarmee fundamenteel in strijd met de Staatsregeling.

Ter verduidelijking wordt verwezen naar de Staatsregeling van Sint Maarten. In hoofdstuk 6, paragraaf 2, van deze Staatsregeling zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot de wijze waarop eenvormige landsverordeningen, landsverordeningen, landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, en ministeriële regelingen tot stand komen. De betreffende artikelen 82 tot en met 89 komen overeen met de artikelen V.1 tot en met V.8 van de Staatsregeling van Aruba.

In tegenstelling tot de Arubaanse Staatsregeling is in artikel 90 van de Staatsregeling van Sint Maarten echter een bepaling opgenomen, waarin is bepaald dat bij onderlinge regeling met een of meer landen binnen het Koninkrijk de procedure voor de totstandkoming van eenvormige landsverordeningen kan worden geregeld, waarbij kan worden afgeweken van hetgeen in paragraaf 2 is bepaald ten aanzien van landsverordeningen, eenvormige landsverordeningen, landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, en ministeriële regelingen.¹⁵ Een dergelijke afwijking vereist wel expliciete goedkeuring van de Staten; een dergelijke onderlinge regeling treedt immers niet in werking dan nadat zij bij landsverordening is goedgekeurd.

Met andere woorden, de regering van Sint Maarten kan, indien zij daartoe expliciet wordt gemachtigd door de Staten, in het geval dat zij een eenvormige landsverordening tot stand zou willen brengen, afwijken van de overige bepalingen van de Staatsregeling die betrekking hebben op de totstandkoming van wettelijke regelingen. Een dergelijke mogelijkheid is niet in de Staatsregeling van Aruba opgenomen. Mocht van regeringswege de behoefte of noodzaak bestaan om afwijking

¹³ Zie artikel V.3 van de Staatsregeling.

¹⁴ Zie artikel V.2 van de Staatsregeling.

¹⁵ Zie artikel 90 van de Staatsregeling van Sint Maarten.

van de bepalingen die de totstandkoming van wetgeving regelen (artikelen V.1 t/m/ V.8 van de Staatsregeling) bij onderlinge regeling mogelijk te maken dan dient derhalve de Staatsregeling te worden gewijzigd.

Teneinde strijdigheid met de Staatsregeling te voorkomen adviseert de Raad dan ook om artikel 38 van de Rijkswet en artikel 7.2 van de LWHO uit de voorstellen te schrappen. Het belang van financieel toezicht voor het bereiken van houdbare overheidsfinanciën en het vertrouwen in de samenwerking tussen beide landen bij de realisering daarvan wordt door het schrappen van deze artikelen ook tot uiting gebracht. In dit kader wijst de Raad ook nog op het in onderdeel 4.2 gepresenteerde alternatief dat artikel 38 van de Rijkswet overbodig zou maken.

4.4 De Raad merkt in dit kader nog op dat besluiten van de RMR naar hun aard geen externe werking hebben. Dit doet de vraag rijzen naar de wijze waarop het oordeel van de RMR juridisch wordt vormgegeven. Dit zal met name van belang zijn als de RMR niet instemt met een voorgenomen wijziging van de LWHO, dan wel bij het voornemen van de RMR om deze regeling in te trekken. In het licht van de in het vorige onderdeel gemaakte opmerkingen wordt geadviseerd om in de Rijkswet in ieder geval te bepalen dat een dergelijke beslissing van de RMR wordt vastgelegd in een besluit van de regering van het Koninkrijk (lees: bij koninklijk besluit). Dit is ten eerste conform alle andere beslissingen van de RMR in het kader van het financieel toezicht in de Caribische landen van het Koninkrijk.

Daarnaast zou een dergelijk koninklijk besluit ook onder de werking van hoofdstuk 8 van de Rijkswet gebracht dienen te worden. In dit hoofdstuk zijn onder meer bepalingen opgenomen met betrekking tot het instellen van beroep bij de Raad van State van het Koninkrijk. Het gemotiveerde koninklijk besluit om niet in te stemmen met de wijziging, dan wel de intrekking, van de LWHO kan dan aan een onafhankelijke toetsing worden onderworpen. Dit past bij de rechtsbeschermingsgedachte zoals opgenomen in het voorstel.

4.5 Verder is het niet helemaal duidelijk of de instemming van de RMR zoals wordt geregeld in het voorgestelde artikel 38 ook al is vereist als tijdens de eerste behandeling van LWHO in de Staten wijzigingen in die ontwerp-landsverordening worden aangebracht. In het Bestuurlijk Akkoord is overeengekomen dat de betreffende nationale regelgeving niet vastgesteld of gewijzigd kan worden zonder instemming van de RMR. In de Rijkswet en de LWHO wordt echter niet gesproken over het vaststellen van de betreffende (nationale) regelgeving, maar alleen over wijzigen en intrekken van zodanige regelgeving. Het is daarmee onduidelijk of en welke gevolgen eventuele wijzigingen, voorgesteld tijdens de behandeling van de LWHO zouden kunnen hebben voor het tot stand komen van de Rijkswet.

4.6 Ten slotte is er ook nog niet op alle onderdelen overeenstemming met betrekking tot het nationale begrotingstoezicht, zoals dat wordt voorgesteld in de LWHO. Zo is de Raad pas in oktober 2025 in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken op de voorstellen. De Raad heeft daartoe zelf het initiatief moeten nemen, nadat in een ambtelijk overleg tussen vertegenwoordigers van het team dat betrokken was bij het opstellen van de Rijkswet en de secretaris van de Raad bleek dat de voorstellen niet zonder meer door de Raad aanvaard konden worden. Naar aanleiding van de zienswijze van de Raad is het voorstel gewijzigd waarbij met de bezwaren van de Raad grotendeels rekening is gehouden. De Algemene Rekenkamer (hierna: ARA) heeft echter pas in februari 2026 haar opmerkingen en aanbevelingen kenbaar kunnen maken. Met de commentaren van de ARA is van overheidswege (nog) geen rekening gehouden in de LWHO.

De Raad komt tot de conclusie dat de voorgestelde nationale regelgeving de indruk wekt nog niet 'af' te zijn en er dus nog niet gesproken kan worden van een voldragene wetgevingsproduct. Dit kan gevolgen hebben voor de totstandkoming dan wel de inwerkingtreding van de Rijkswet, die immers tegelijk met de LWHO in werking zal treden.

4.7 In het Bestuurlijk Akkoord is opgenomen dat Aruba aanvullende bepalingen, zoals de kwantificering van de normen, opneemt in nationale regelgeving. Als Nederland en Aruba aan bovenstaand advies om ook de kwantificering van de normen vast te leggen in de Rijkswet, geen gehoor wensen te geven, dan adviseert de Raad een landsverordening tot stand te brengen waarin alleen de kwantificering van de normen wordt vastgelegd. In de Staten zou een dergelijk voorstel thans niet op enige weerstand hoeven te stuiten, zeker gezien het feit dat het IMF deze normen heeft voorgesteld.

Op een later moment zou dan een landsverordening tot stand kunnen worden gebracht, waarin alle overige bepalingen worden opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van het financieel toezicht door een onafhankelijk nationaal toezichtsorgaan. Deze landsverordening dient in samenspraak met en instemming van de actoren die taken toebedeeld krijgen in de uitvoering van dit onafhankelijke toezicht, zijnde in ieder geval de Raad en de ARA, tot stand te worden gebracht.

5. Het voorstel van Rijkswet met toelichting

5.1 Op grond van artikel 39, eerste lid, van het voorstel wordt het door Aruba verschuldigde rentepercentage op de COVID-leningen bij inwerkingtreding van deze Rijkswet verlaagd naar het niveau van het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen met een looptijd gelijk aan de resterende looptijd vermeerderd met een opslag van 0,2 procentpunt.

Artikel 40 van het voorstel heeft betrekking op de herfinanciering van een deel van de op 31 december 2024 bestaande buitenlandse leningen van Aruba. Volgens de toelichting zal in onderlinge overeenstemming worden bepaald welke leningen dit betreft en of dit direct of bij het aflopen van de verschillende leningen geschiedt.¹⁶ Doordat op voorhand niet duidelijk is wanneer en welk deel van de betreffende leningen voor herfinanciering door Nederland in aanmerking komt, blijven hiermee onzekerheden bestaan ten aanzien van de herfinanciering van buitenlandse leningen. Onduidelijk blijft welk deel in aanmerking komt voor herfinanciering door Nederland en voor welk deel duurdere voorzieningen getroffen moeten worden op de internationale kapitaalmarkt. De Raad heeft al eerder aangegeven dat onzekerheden ten aanzien van de herfinanciering van bestaande leningen implicaties kunnen hebben voor de *ratings* van Aruba's kredietwaardigheid en de voorwaarden, zoals de hoogte van de rentepercentages, waaronder financiering op de internationale kapitaalmarkten kan worden aangetrokken.¹⁷ Geadviseerd wordt hier in de toelichting nader op in te gaan.

5.2 Op het moment dat Aruba drie achtereenvolgende jaren aan alle normen heeft voldaan en op grond daarvan verzoekt om de Rijkswet te beëindigen, komt ook de daarin opgenomen leenfaciliteit te vervallen. Aruba zal in dat geval niet langer toegang hebben tot de in deze Rijkswet geboden mogelijkheden om onder gunstige voorwaarden kapitaal aan te trekken.¹⁸ Onduidelijk is of Aruba in dat geval op andere wijze in aanmerking kan komen voor gunstige door Nederland geboden leenfaciliteiten. Omdat dit een oneigenlijke reden voor Aruba zou kunnen om zijn niet te verzoeken tot het laten vervallen van de Rijkswet, wordt geadviseerd op dit punt duidelijkheid te verschaffen.

5.3 Zoals al eerder werd opgemerkt wordt met dit voorstel tot Rijkswet beoogd een tijdelijke regeling te treffen voor het financiële toezicht op de overheidsfinanciën van Aruba. In artikel 42 van het voorstel wordt de beëindiging van de Rijkswet geregeld. Aangezien het hier gaat om een tijdelijke en vrijwillige overdracht van exclusieve zeggenschap over bepaalde beleidsterreinen aan een andere entiteit, dient de tijdelijke geldigheidsduur van de Rijkswet voldoende gewaarborgd te worden, ook mede gelet op de praktijk van het financiële toezicht vanwege het Koninkrijk in de andere Caribische Landen. Of de tijdelijke geldigheidsduur voldoende wordt gewaarborgd valt in alle

---

¹⁶ Toelichting, p. 35.

¹⁷ Zie het advies van de Raad inzake het voorstel van Rijkswet houdende regels voor het financieel toezicht op Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht) d.d. 10 maart 2021, kenmerk, RvA 03-21 en het advies van de Raad inzake het voorstel van Rijkswet houdende regels voor het financieel toezicht op Aruba (Rijkswet Aruba financieel toezicht) d.d. 30 augustus 2021, kenmerk RvA 78-21, waarin gelijkluidende opmerkingen van de Raad van State werden aangehaald.

¹⁸ Toelichting, p. 35.

redelijkheid op voorhand moeilijk te beoordelen, omdat onvoorziene (geopolitieke) omstandigheden van doorslaggevende aard kunnen zijn.

5.4 Volgens de toelichting komt de Rijkswet slechts te vervallen indien Aruba hier zelf om verzoekt en de drie achtereenvolgende jaren voorafgaand aan het verzoek heeft voldaan aan de normen in kolom (III) vervallen Rijkswet van het toetsingskader.¹⁹ De categorieën A en B van het toetsingskader zijn de financiële normen en de financieel beheer normen. Daarnaast gelden ook institutionele normen; categorie C van het toetsingskader.

Voor het vervallen van de Rijkswet geldt onder meer dat Aruba naar het oordeel van de ARA de begrotingscyclus conform de geldende comptabiliteitsregels uitvoert.²⁰ Volgens de toelichting wordt dit oordeel aan de ARA voorbehouden omdat zij aan het einde van de begrotingscyclus de jaarrekening onderzoekt en goed zicht heeft op de vele aspecten van de begrotingscyclus.²¹

Volgens de toelichting op het toetsingskader wordt voldaan aan de institutionele normen als naar het oordeel van de ARA de Comptabiliteitsverordening voldoende is nageleefd.²² Geadviseerd wordt artikel 42, eerste lid, onderdeel a, hiermee in overeenstemming te brengen door te bepalen dat naar het oordeel van de ARA de comptabiliteitsregels in voldoende mate zijn nageleefd. Zo wordt voorkomen dat de ARA een negatief oordeel moet vellen, omdat op enig moment in de drie achtereenvolgende jaren voorafgaand aan het verzoek tot het laten vervallen van de Rijkswet op punten van ondergeschikt belang niet (geheel) is voldaan aan de comptabiliteitsregels.

En hoewel de Raad erkent dat een term als ‘voldoende’ aanleiding kan geven tot interpretatieverschillen, is hij van mening dat de ARA in staat moet worden geacht een weloverwogen oordeel te kunnen vellen over de wijze waarop de begrotingscyclus wordt uitgevoerd en of dit op zodanige wijze geschiedt dat sprake is van houdbare overheidsfinanciën. Daarbij tekent de Raad nog wel aan dat deze institutionele normen dan wel voldoende objectief en duidelijk vastgesteld moeten worden.

5.5 Ten slotte wordt opgemerkt dat het vervallen van de Rijkswet geschiedt bij koninklijk besluit. De Raad vraagt zich af of een afwijzende beslissing op een verzoek van Aruba om de Rijkswet te laten vervallen ook zal geschieden bij koninklijk besluit met de mogelijkheid tegen een zodanig besluit een beroepsprocedure te starten zoals deze in artikel 32 van de Rijkswet is opgenomen. Geadviseerd wordt een dergelijke

---

¹⁹ Toelichting, p. 35.

²⁰ Zie artikel 42, eerste lid, onderdeel a, van de Rijkswet.

²¹ Toelichting, p. 35.

²² Toelichting, p. 38.

bepaling in artikel 42 van de Rijkswet op te nemen, dan wel toe te lichten waarom daarvan af wordt gezien.

6. Conclusie

De belangrijkste doelstelling van dit voorstel van Rijkswet is het bereiken van houdbare overheidsfinanciën in Aruba. Daarnaast regelt de Rijkswet de toegang tot door Nederland geboden gunstige leenfaciliteiten, voornamelijk gericht op het afbouwen van de schuldbelasting van Aruba. Dit komt de kredietwaardigheid van Aruba ten goede, hetgeen weer zal kunnen leiden tot betere financieringsmogelijkheden op de internationale kapitaalmarkt.

Aan de andere kant regelt deze consensus-Rijkswet een Landsaangelegenheid en houdt deze daarmee een inherente, zij het tijdelijke en vrijwillige, inperking van de Arubaanse zelfbeschikking in. Naast de vereiste consensus is dan ook politiek en maatschappelijk draagvlak van Arubaanse zijde voor de voorstellen van groot belang. In het kader van de inperking van de autonomie en de daaraan verbonden beperking van bevoegdheden dient de tijdelijke geldigheidsduur van de Rijkswet voldoende gewaarborgd te worden. Of het voorstel hieraan voldoet valt in alle redelijkheid op voorhand moeilijk te beoordelen, omdat onvoorziene (geopolitieke) omstandigheden van doorslaggevende aard kunnen zijn.

Teneinde strijdigheid met de Staatsregeling te voorkomen dient artikel 38 uit de Rijkswet geschrapt te worden. De Raad kan zich voor het overige met de doelstelling en de inhoud verenigen en adviseert u het voorstel de verdere procedure door te laten lopen, nadat met zijn opmerkingen rekening zal zijn gehouden.

De Secretaris,

mr. A. Braamskamp

De Voorzitter,

mr. D.G. Kock